

Myter og fakta

Det er mange myter om innvandrerkvinner i Norge og hvor mange barn de får: Som myten at fruktbarheten i Norge er så høy fordi innvandrerkvinner får så mange barn. Eller at innvandrerkvinner flytter til Norge for å føde barn. Eller at innvandrerkvinner ikke tilpasser seg norske fruktbarhetsmønstre. I denne artikkelen slår vi hull på disse mytene.

I løpet av de siste tiårene har Norge blitt et flerkulturelt samfunn. Innvandrerbefolkningen i Norge har vokst jevnt, og sammensetningen har endret seg. Spesielt har det vært en betydelig tilvekst av innvandrere fra ikke-vestlige land. I 1998 utgjorde innvandrerkvinner i Norge 8 prosent av alle kvinner i fruktbar alder (15-49 år). Innvandrerkvinner omfatter både første-generasjonsinnvandrere uten norsk bakgrunn (dvs. født i utlandet av to foreldre som også er født i utlandet) og andregenerasjonsinnvandrere (dvs. født i Norge av foreldre som er født i utlandet).

I denne artikkelen¹ ser vi nærmere på fem myter om barnefødsler blant innvandrerkvinner i Norge og med utgangspunkt i de enkelte mytene beskriver vi forskjeller i fruktbarheten blant ulike grupper av innvandrerkvinner i Norge, og tar opp hvilke forhold som påvirker innvandrerkvinnens fruktbarhet og i hvilken grad fruktbarheten endres over tid.

Mål på fruktbarhet

Det vil være ulike mål som kan brukes for å si hvor mange barn innvandrerkvinner får. Ett mål er å vise det gjennomsnittlige antall levendefødte barn som en fødselskohort får i løpet av sin fruktbare periode. Først når naturen har sagt stopp, rundt 50-årsalderen, er det gitt hvor mange barn kvinner født i et bestemt år har fått i gjennomsnitt. Dette målet er de mest sikre, men tar i liten grad utviklingen (og situasjonen) på pulsen. Det gjør imidlertid samlet fruktbarhetstall (SFT), som er et hypotetisk mål som estimerer hvor mange barn en kvinne vil få etter endt fruktbarhetsalder basert på at dagens fruktbarhetsnivå skal holde seg.

Det er to forhold som gjør at SFT er et mer usikkert mål for innvandrerkvinner enn for hele befolkningen. Det ene er knyttet til inn- og utvandringen. Som en følge av stadig inn- og utvandring vil sammensetningen av innvandrergruppene være i kontinuerlig endring. SFT er et mål som bl.a. forutsetter en stor og stabil befolkning. Gjennom den stadige endringen av sammensetningen er ikke denne forutsetningen helt til stede. Ulik seleksjon av kvinner påvirker sammensetningen av ulike grupper. I noen perioder kommer det store grupper av flyktninger som allerede har fått barn før de kommer til Norge, mens i andre perioder er det større innslag av innvandring gjennom familiegjenforening og ekteskapsinngåelse. I den siste gruppen er det få som innvandrer med barn.

Det andre forholdet er knyttet til alderssammensetningen. Innvandrerbefolkningen i Norge er foreløpig en relativt ung befolkning med en ujevn aldersfordeling. Selv om SFT blir regnet ut for aldersgrupper enkeltvis, kan

Trude Lappegård

Vestlige og ikke-vestlige land

Med vestlige land menes Norden, Vest-Europa (unntatt Tyrkia), Nord-Amerika og Oseania.

Med ikke-vestlige land menes Øst-Europa, Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Tyrkia.

Med tredje verden menes de samme landene som i ikke-vestlige land, eksklusive Øst-Europa.

Registerbaserte analyser

Fruktbarhetsmønstret blir beskrevet gjennom registerdata. Registerdataene gir tilnærmet komplette fødselshistorier og er basert på opplysninger fra Det sentrale folkeregister for samtlige fødselskohorter av norske kvinner og innvandrerkvinner som er bosatt i Norge 1. januar 1999, over 15 år og født fra 1935.

Trude Lappegård er førstekonsulent og doktorgradsstipendiat i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for demografi og levekårsforskning (trude.lappegard@ssb.no).

Samlet fruktbarhetstall (SFT)

Det gjennomsnittlige antall levende-fødte barn som under gjeldende fruktbarhetsforhold vil bli født av en kvinne som gjennomlever hele den fødedyktige perioden. Sum av ettårige fruktbarhetsrater 15-49 år.

en ikke se bort fra at dette påvirker målet. Vi vet foreløpig lite om fødselsmønstret til de store gruppene av unge kvinner som innvandret som barn og i hvilken grad de vil følge fødselsmønstret til sine mødre eller om de i større grad vil ligne mer på jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn.

Dette betyr at SFT ikke er et tilfredsstillende mål for å si noe om hvor mange barn en innvandrerkvinne vil ende opp med til slutt. Den er imidlertid egnet for å gi en beskrivelse av situasjonen slik den ser ut på et gitt tidspunkt. SFT for ulike innvandrergrupper vil også avspeile reelle forskjeller mellom grupper.

Myter og fakta I***Myte: Grunnen til at fruktbarheten i Norge er så høy, er at innvandrerkvinner får så mange barn.***

Norge ligger på Europatoppen i fruktbarhet. I 1998 var SFT i Norge 1,81 barn per kvinne. I land som Italia og Tyskland var SFT henholdsvis 1,19 og 1,33 barn per kvinne i samme år. I nordisk sammenheng er det bare Island som ligger høyere enn oss med 2,05 barn per kvinne. I Finland og Danmark var SFT på henholdsvis 1,70 og 1,72 barn per kvinne i 1998. Sverige har hatt en dramatisk nedgang i fruktbarheten de senere årene, og mens det i 1998 ble født 1,51 barn per kvinne, var dette tallet hele 2,10 i 1990.

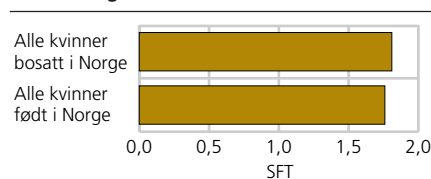
SFT for førstegenerasjonsinnvandrere uten norsk bakgrunn var 2,4 barn per kvinne i 1997/1998², mens den for den øvrige befolkningen var 1,8 barn per kvinne. Om vi hadde holdt innvandrerkvinnene utenfor beregningen av samlet fruktbarhetstall for Norge, ville SFT vært 0,05 lavere. Dette betyr at barnefødsle til innvandrerkvinner gir relativt lite utslag på det generelle fruktbarhetsnivået i Norge.

At Norge ligger på fruktbarhetstoppen i Europa, har altså lite å gjøre med barnefødsle til innvandrerkvinner. Det er ikke lett å gi et entydig svar på hvorfor de nordiske landene ligger på et høyere fruktbarhetsnivå enn land lenger sydover i Europa. Et mulig svar er knyttet til normen om en selvstendig forsørgerrolle som står sterkt i de nordiske landene. For de fleste nordiske kvinner innebærer dette en forventning om at de fortsetter å jobbe etter at de har fått barn, og at hverdagen består av en kombinasjon av barneomsorg og yrkesdeltakelse. Dette er mulig gjort gjennom at samfunnet langt på vei har tilrettelagt for en slik kombinasjon. Når en slik kombinasjon ikke er like selvfølgelig, som i mange av de sydeuropeiske landene, vil det være mange som må gi opp sin jobbkarriere når de får barn. Når spørsmålet om å få barn er et enten-eller-spørsmål, vil det være flere som velger yrkesdeltakelse på bekostning av barneomsorg enn om det hadde vært et både-og.

Faktum: Barnefødsle til innvandrerkvinner utgjør kun en liten andel av den totale fruktbarheten i Norge og har ingen betydning for at Norge ligger på fruktbarhetstoppen i Europa.**Myter og fakta II*****Myte: Innvandrerkvinner får ikke flere barn enn norske kvinner.***

Samlet fruktbarhetstall for alle kvinner med innvandrerbakgrunn i Norge var 2,4 barn per kvinne i 1997/1998. Dette er litt over et halvt barn mer

Figur 1. Samlet fruktbarhetstall for alle kvinner bosatt i Norge og alle kvinner født i Norge. 1997/1998

Kilde: Befolkingsstatistiksystemet.

enn norske kvinner. Det er imidlertid lite hensiktsmessig å bruke kun ett tall når en skal beskrive fruktbarheten til innvandrerkvinner i Norge. Bak et samlet tall for alle innvandrerkvinner i Norge er det store variasjoner. Mellom gruppen med høyest fruktbarhet og gruppen med lavest fruktbarhet i Norge skiller det over 3,5 barn.

Kvinner med innvandrerbakgrunn er en lite homogen gruppe. Til sammen utgjør de 90 000 kvinner over 15 år. Av disse er det hele 75 000 kvinner som er i fruktbar alder, det vil si mellom 15 og 49 år. Kvinnene kommer fra til sammen 195 land som på ulike måter skiller seg til dels betydelig fra Norge. Nærmere halvparten (48 prosent) kommer fra land med likt eller lavere fruktbarhetsnivå enn i Norge, mens en fjerdedel kommer fra land hvor SFT var på 3,4 barn per kvinne eller høyere.

Både kvinner fra vestlige land og kvinner fra ikke-vestlige land har høyere fruktbarhetsnivå enn norske kvinner, hvor SFT er på henholdsvis 1,9 og 2,7 barn per kvinne. For den tredje verden samlet var SFT 2,9 barn per kvinne. Det er blant kvinner fra den tredje verden en finner de største variasjonene i fruktbarheten mellom ulike regioner. Kvinner fra Nord-Afrika har det høyeste nivået (4,1 barn per kvinne) og kvinner fra Øst-Asia det laveste (1,5 barn per kvinne).

Blant innvandrerkvinner fra enkeltland (med flere enn 450 kvinner bostatt i Norge) hadde kvinner fra Somalia det høyeste fruktbarhetsnivået med 5,2 barn per kvinne. Videre følger kvinner fra Irak (4,8 barn per kvinne), Marokko (3,8 barn per kvinne) og Pakistan og Sri Lanka (3,6 barn per kvinne). Det laveste fruktbarhetsnivået fant en blant kvinner fra Kina og Bosnia-Hercegovina (1,6 barn per kvinne), og Finland og Polen (1,7 barn per kvinne).

Tabell 1. Samlet fruktbarhetstall¹, etter landbakgrunn blant førstegenerasjonsinnvandrere uten norsk bakgrunn. 1997 og 1998 samlet

Landbakgrunn	Samlet fruktbarhetstall	Middelfolkemengden av kvinner 15-33 år ²
Hele befolkningen	1,8	919 407
Norge	1,8	857 725
Utlandet i alt	2,4	61 682
Vestlige land	1,9	19 940
Ikke-vestlige land	2,7	41 742
Norden	1,8	12 218
Vest-Europa ellers, unntatt Tyrkia	2,0	5 588
Øst-Europa	1,9	10 060
Nord-Amerika og Oseania	1,8	2 134
Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Tyrkia ...	2,9	31 682
Nord-Afrika ³	4,1	1 158
Øst-Afrika	3,8	2 559
Syd- og Vest-Afrika ⁴	2,6	1 172
Øst-Asia ⁵	1,5	1 552
Sørøst-Asia	2,3	8 529
Sør-Asia ⁶	3,2	9 947
Vest-Asia ⁷	3,6	3 754
Sør- og Mellom-Amerika	2,0	3 011
Somalia	5,2	1 323
Irak	4,8	845
Marokko	3,8	934
Pakistan	3,6	4 018
Sri Lanka	3,6	2 278
Tyrkia	3,1	2 193
India	2,7	1 272
Jugoslavia	2,7	1 914
Thailand	2,4	1 775
Filippinene	2,3	2 666
Nederland	2,3	716
Vietnam	2,3	3 764
Frankrike	2,2	466
Chile	2,1	1 583
Danmark	2,0	3 488
Island	1,9	1 012
Iran	1,9	2 123
Russland	1,9	939
Storbritannia	1,8	1 603
USA	1,8	1 644
Norge	1,8	857 725
Sverige	1,8	5 970
Tyskland	1,8	1 570
Finland	1,7	1 545
Polen	1,7	2 282
Kina	1,6	969
Bosnia-Hercegovina	1,6	2 946

¹ Her er samlet fruktbarhetstall (SFT) summen av 5-årige aldersavhengige fruktbarhetsrater 15-44 år, multiplisert med 5.

² Alder ved utgangen av hendelsesåret.

³ Fra Marokko til Egypt.

⁴ Resten av Afrika.

⁵ Fra Kina/Taiwan og nordover.

⁶ Fra Iran til Bangladesh.

⁷ Inklusive Sentral-Asia.

Kilde: Befolkningsstatistiksystemet

Når en sammenligner fruktbarhetstallene til grupper av innvandrerkvinner og fruktbarhetstallene i deres opprinnelsesland, ser vi at fruktbarhetstallene blant innvandrergrupper bosatt i Norge i noen tilfeller ligger over fruktbarhetsnivået i hjemlandet. Dette gjelder både kvinner fra vestlige land og kvinner fra ikke-vestlige land. Her vil det være ulike mekanismer som har hatt betydning. To eksempler blant kvinner fra vestlige land er Nederland og Frankrike som på midten av 1990-tallet hadde et samlet fruktbarhetstall på henholdsvis 1,5 og 1,7 barn per kvinne. Kvinner fra disse landene bosatt i Norge hadde et samlet fruktbarhetstall på henholdsvis 2,2 og 2,3 barn per kvinne i 1997/1998. At fruktbarheten er relativt mye høyere blant de som er bosatt i Norge enn den er i deres hjemland kan ha sammenheng med at en del av kvinnene bosatt i Norge er mer familieorienterte og mindre etablert på arbeidsmarkedet enn den øvrige befolkningen i deres hjemland. En skal heller ikke se bort ifra at en del kvinner fra disse landene har fått flere barn i Norge enn de ville fått hvis de ikke hadde flyttet, som en følge av gode muligheter for å kombinere egen yrkesdeltakelse og barneomsorg i Norge.

Når det gjelder kvinner fra ikke-vestlige land, er fruktbarhetsnivået noe høyere blant kvinner bosatt i Norge enn det er i deres hjemland, blant de kvinnene som kommer fra land hvor fruktbarheten har gått dramatisk ned de siste årene. To eksempler er Marokko og Tyrkia. I løpet av de siste 20 årene er samlet fruktbarhetstall mer enn halvert, fra 6,9 til 3,3 barn per kvinne i Marokko og fra 5,8 til 2,6 barn per kvinne i Tyrkia. Kvinner fra disse landene bosatt i Norge hadde et samlet fruktbarhetstall på henholdsvis 3,8 og 3,1 barn per kvinne i 1997/1998. I begge disse landene har det vært en overgang fra et "tradisjonelt" til et mer "moderne" familiemønster. Dette har vært en overgang som også har funnet sted blant kvinner bosatt i Norge, om ikke like sterk. At samlet fruktbarhetstall ligger noe høyere blant kvinner bosatt i Norge, kan ha sammenheng med at kvinnene bosatt i Norge ikke i samme grad er del i hjemlandets utvikling som kvinnene som forblir i hjemlandet er. Det kan også ha sammenheng med at noen grupper er svakere integrert enn andre og at de dermed i større grad opprettholder tradisjonelle oppfatninger av familie og fruktbarhet, enn de ville gjort hvis de ikke hadde flyttet til Norge.

Faktum: Samlet føder alle innvandrerkvinner i Norge i gjennomsnitt et halvt barn mer enn norske kvinner. Variasjonene er imidlertid større enn likhetene, og mellom innvandrergruppen med høyest fruktbarhet og innvandrergruppen med lavest fruktbarhet skiller det over 3,5 barn per kvinne i gjennomsnitt.

Myter og fakta III

Myte: Innvandrerkvinner flytter til Norge for å føde barn.

Mange kvinner som kommer til Norge er i en alder hvor det er naturlig å etablere seg med familie. For noen kvinner vil innvandringen være av midlertidig art. De flytter til Norge enten for å studere eller jobbe, og det vil være naturlig at de venter med å få barn til de har returnert til hjemlandet. Andre kvinner innvandrer til Norge nettopp for å inngå ekteskap, og vil få barn relativt raskt etter at de ankommer. Typiske eksempler er at de får oppholdstillatelse ved familiegjengenforening eller inngåelse av ekteskap. Andre igjen har fått de barna de ønsker før de innvandrer.

Når en kvinne flytter fra et land til et annet, innebærer det en total forandring av tilværelsen hennes. Avhengig av hvor i livsløpet kvinnen befinner seg ved flyttingen, kan denne forandringen påvirke fruktbarhetsprosessen. Fruktbarhetsprosessen rundt innvandringstidspunktet kan beskrives ved hjelp av fødselsrater for årene rundt ankomståret. En fødselsrate for et år beregnes som forholdet mellom antall fødsler til kvinner i alder x og antall kvinner i alder x. Her er fødselsratene regnet ut fra antall kvinner ankommet i samme år. For å unngå tilfeldige variasjoner fra år til år har en regnet ut gjennomsnittet for de siste ti årene. Det er regnet ut separate fødselsrater for kvinner fra vestlige og ikke-vestlige land. For kvinner fra ikke-vestlige land er det regnet ut separat for kvinner som er flyktninger³ og de som ikke er det.

Fødselsratene er lave i årene før ankomst til Norge, både for kvinner fra vestlige land og for kvinner fra ikke-vestlige land. Blant kvinner fra vestlige land er det kun en liten økning i fødselsratene i ankomståret, men den fortsetter å øke gradvis i de neste årene. Blant kvinner fra ikke-vestlige land, er det, derimot, en mer markert økning i fødselsraten i ankomståret, noe som også fortsetter året etter ankomst. Fødselsratene begynner imidlertid å synke igjen det andre året etter ankomst. Det er en betydelig forskjell i fruktbarhetsmønsteret rundt innvandringen mellom kvinner som er flyktninger og de som ikke er det. Kvinner som innvandret som flyktninger har en generelt høyere fruktbarhet i årene før innvandringen enn kvinner som ikke er flyktninger. Fødselsratene blant kvinner som ikke er flyktninger tyder på at det er en del som vil være gravide ved innvandringen.

Det er altså mye som tyder på at det er forhold knyttet til selve innvandringen som påvirker innvandrerkvinnens fruktbarhet. En del kvinner flytter til Norge gjennom familiegjengenforening, dette gjelder spesielt kvinner fra ikke-vestlige land. Mange vil gjenoppta eller videreføre et ekteskap, og det vil være naturlig at en bruker de første årene etter ankomst til å kompensere for mulig utsatte fødsler. Andre kvinner innvandrer nettopp for å inngå ekteskap, og fruktbarhetsnivået er vanligvis høyere de første årene etter ekteskapsinngåelse. Andre kvinner igjen flytter til Norge sammen med sine familier uten at dette nevneverdig påvirker fruktbarhetsprosessen. Noen vil også kunne finne sine menn etter at de har flyttet til Norge.

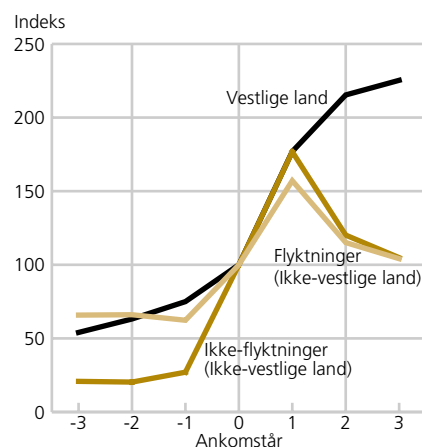
Faktum: Fruktbarheten øker de første årene etter innvandringen som en følge av familieetablering og familiegjengenforening, men går så ned igjen når utsatte fødsler er kompensert for.

Myter og fakta IV

Myte: Innvandrerkvinner tilpasser seg ikke norsk fruktbarhetsnivå.

Endringer i fruktbarheten til innvandrerkvinner blir gjerne sett på som ett (blant flere) mål på integrasjon. Graden av integrasjon i det norske samfunnet avhenger av språkkunnskaper, om det er tett miljø blant innvandrere fra samme land, bosettingsmønster, kulturelle og religiøse faktorer og yrke og utdanning, samt botid. Svak integrasjon kan både føre til at det fruktbarhetsmønsteret de tar med seg hjemmefra blir mindre påvirket, og at det er få alternativer til det å satse på egen familie. Integrasjonen vil gradvis bli bedre for de fleste, og den generelle antagelsen er at fruktbarheten vil gå ned i grupper som starter på et høyt nivå.

Figur 2. Relative fødselsrater for årene før og etter ankomst, og i selve ankomståret for kvinner fra vestlige land og for kvinner fra ikke-vestlige land som innvandret som flyktninger eller ikke. Basisår = ankomståret

Kilde: Befolkningsstatistikkssystemet.

I tillegg til ulike økonomiske forhold vil både familiepolitiske og kulturelle forhold være med å legge føringer på kvinners fruktbarhet. For innvandrerkvinner vil valg av livsløp avhenge av nasjonal opprinnelse, i tillegg til utdanningsbakgrunn, sosial bakgrunn og deres aktuelle sosioøkonomiske situasjon i Norge. Det vil være ulike holdninger til familie og fruktbarhet i ulike land, og ved migrasjonen vil innvandrerkvinnene ta med seg viktige komponenter fra opprinnelig kultur og atferd. Disse forholdene er det viktig å ta hensyn til når en skal studere hvordan fruktbarhetsmønstre endrer seg over tid.

Når en gjør analyser av forventet barnetall blant kvinner fra ikke-vestlige land, hvor det kontrolleres for ulike variabler, finner en at fruktbarheten går ned ettersom botid i Norge øker. En teoretisk beregning viser at fruktbarheten blant kvinner fra ikke-vestlige land synker med ett barn per kvinne i løpet av 20 år etter innvandringen. Dette innebærer at fruktbarheten til kvinner fra land hvor fruktbarheten er høyere enn i Norge, nærmer seg det norske nivået uavhengig av andre komponenter som påvirker fruktbarheten deres, noe som betyr at de, mer og mer, tilpasser seg det fruktbarhetsmønsteret som er vanlig blant den øvrige befolkningen.

I løpet av de siste tiårene har det, som sagt tidligere, vært en dramatisk nedgang i fruktbarheten i store deler av den tredje verden. En del av de endringene en finner blant innvandrerkvinner bosatt i Norge kan dermed ikke utelukkende ses som en del av en integreringsprosess. Dette er også endringer som kunne ha skjedd om de ikke hadde flyttet, men vært del av de sosiale endringsprosessene som hadde skjedd i hjemlandet.

Avhengig av hvilket land kvinnene kommer fra er det noe ulikt hvor raskt kvinnene tilpasser seg. Det er også slik at kvinner fra muslimske land har gjennomgående høyere fruktbarhet enn andre innvandrerkvinner, men også denne gruppen nærmer seg den fruktbarheten som er vanlig i den øvrige befolkningen, selv om de tilpasser seg det norske fruktbarhetsmønsteret langsommere enn andre.

Faktum: Fruktbarheten går ned ettersom botid i Norge øker i alle innvandrergrupper, men noen grupper tilpasser seg raskere enn andre.

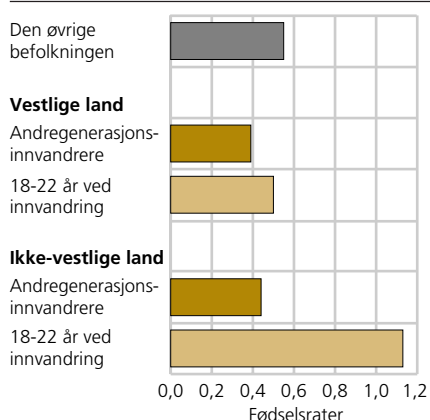
Myter og fakta V

Myte: Andregenerasjonsinnvandrere får like mange barn som sine mødre.

Andregenerasjonsinnvandrere er en gruppe som bokstavelig talt er født inn i to kulturer og som har vært eksponert for det norske samfunnet på en helt annen måte enn kvinner som innvandret som voksne. Et viktig spørsmål er i hvilken grad de vil følge et fruktbarhetsmønster som ligner på det de som innvandret som voksne følger eller om de i større grad ligner på befolkningen for øvrig.

Andregenerasjonsinnvandrere utgjør kun en liten andel av kvinner i fruktbar alder med innvandrerbakgrunn i Norge, og det store flertallet er fortsatt så unge at det er for tidlig å gjøre opp status for hvor mange barn de vil få. Analyser viser likevel at det så langt er færre blant disse som etablerte seg med familie i ung alder enn de som innvandret som voksne, og de har lavere fødselstall. Fruktbarhetsmønsteret blant andregenerasjonsinnvandrere lig-

Figur 3. Fødselsrater ved 25-årsalder for andregenerasjonsinnvandrere, kvinner som innvandret som 18-22-åringer og den øvrige befolkningen

Kilde: Befolkningsstatistikksystemet.

ner altså mer på det som er vanlig blant den øvrige befolkningen enn blant dem som innvandret som voksne.

Kvinner fra ikke-vestlige land som får barn tidlig, følger samme mønster som dem som innvandret som voksne når det gjelder hvem de får barn med. Kvinnene som får barn tidlig, får i hovedsak barn med menn med samme landbakgrunn som dem selv. I de fleste tilfellene har mennene flyttet til Norge i voksen alder, ofte for å inngå ekteskap med disse kvinnene. Dette kan ses i sammenheng med at de som får barn tidlig, følger et mer tradisjonelt mønster og at deres preferanser i forhold til familie og fruktbarhet er mer orientert mot holdninger knyttet til opprinnelseslandet enn hos dem som venter med å etablere seg.

Det store flertallet av andregenerasjonsinnvandrere er som sagt fortsatt så unge at det er for tidlig å gjøre opp status, men i årene fremover vil det også være mulig å følge fruktbarhetsmønstret til dem som utsetter å etablere seg med familie. En vil da kunne se nærmere på hvorvidt de på samme måte som de som fikk barn tidlig, finner partner med samme landbakgrunn som dem selv, eller om de i større grad finner partner med annen landbakgrunn.

Faktum: Fruktbarhetsmønstret til andregenerasjonsinnvandrere ligner mer på den øvrige befolkningen enn på de som innvandret som voksne.

Mangfold og variasjoner

Med utgangspunkt i fem ulike myter som har vært brukt for å beskrive barnefødsler blant innvandrerkvinner, har vi gjennom ulike mål og beregninger forsøkt å gi et mest mulig nyansert bilde av fruktbarheten til innvandrerkvinner.

For det første, det er ikke innvandrerkvinner som forklarer den høye fruktbarheten i Norge. Innvandrerkvinner utgjør så få av alle kvinner i fruktbar alder at de har minimal betydning for den samlede fruktbarheten i landet. *For det andre*, det er feil å si at innvandrerkvinner ikke får flere barn enn norske kvinner, eller at de gjør det. Variasjonene etter nasjonalitetsgruppe er større enn likhetene, og noen kvinner får nesten ikke barn i det hele tatt, mens andre har store barneflokker. *For det tredje*, mange innvandrerkvinner føder barn like etter at de har flyttet til Norge, som en følge av familieetablering og familiegjenforening, men fødselstallene går ned igjen når utsatte fødsler er kompensert for. *For det fjerde*, alle innvandrergrupper tilpasser seg norsk fruktbarhet ettersom botid i Norge øker, men noen grupper tilpasser seg raskere enn andre. *For det femte*, fruktbarhetsmønstret til andregenerasjonsinnvandrere ligner mer på kvinner uten innvandrerbakgrunn enn på sine mødre sitt.

Mangfold er det viktigste stikkordet når en skal beskrive fruktbarheten til innvandrerkvinner. Når en snakker om innvandrerkvinner og barnefødsler er det viktig å ta hensyn til de variasjonene som er, slik at en verken stigmatiserer eller feilaktig generaliserer. Dersom en ønsker å få innsikt i de sosiale endringsprosesser innvandrerkvinner er en del av, og å skille mellom myter og fakta, er det nødvendig at en tar med seg et bredt spekter av tall og mål som gir et mest mulig nyansert bilde av fruktbarheten til innvandrerkvinner.

1. Artikkelen er i sin helhet basert på rapporten "Mellom to kulturer Fruktbarhetsmønster blant innvandrerkvinner i Norge" (Lappegård 2000).

2. For å få store nok grupper har vi slått tall for 1997 og 1998 samme.

3. I Statistisk sentralbyrås bruk av begrepet menes personer som er født i utlandet, bosatt i Norge, og som en gang har kommet til Norge av fluktgrunner. De har fått innvilget opphold i landet som flyktning eller på humanitært grunnlag. Familiegjenforening til disse personene blir også regnet som flyktninger.

Litteratur

Lappegård, T. (2000): *Mellom to kulturer – Fruktbarhetsmønstre blant innvandrerkvinner i Norge*, Rapport 25/2000, Statistisk sentralbyrå